

СТО ГОДИНИ ОТ СЪЗДАВАНЕТО НА НАРОДНО ЧИТАЛИЩЕ „СВЕТЛИНА 1921“, кв. Слатина, гр. София

Основането на читалище „Светлина“ става по инициатива на местната земеделска дружба. През далечната 1921 г. в една от стаите на старото общинско управление (кметството на село Слатина) се провежда учредително събрание, на което присъстват десетки младежи. Така се поставя началото на културно огнище, което по-късно се оформя и израства като важно културно-просветно средище в Слатина и до днес. Събранието избира ръководство на читалището - председател Стоян Грозданов и членове Гъле Донев, Караджов и Иван Миховски. Единодушно събранието решава читалището да носи името „Светлина“. С парите, събрани от населението, ръководството закупува един шкаф за книги, една маса и няколко стола.

Читалището се посещава предимно от по-малките младежи и по-малко от възрастните селяни. Голяма е била радостта на населението, че има читалище. Библиотеката е разполагала с малък брой книги - едва 150, събрани от населението, и малък брой закупени със средства постъпили като дарение от селяните.

За първите години от живота на читалището четем в спомените на Велин Георгиев „Живот и дейност на Народно читалище „Светлина“ по случай честването на 40-годишнината от създаването му. Изнасяли се само вечеринки в една от стаите на тогавашното училище - като пиесата „Пижо и Пендо“, в която са участвали младежи от селото. С тази пиеса започва своята дейност **любителската театрална група** към читалището, изиграла над 30 пиеси - „Бай Ганьо у Иречек“, „Вражалец“, „Хъшове“, „Делба“, „От

Боян Стоилов. През 1939-1940 година младежите от Слатина създават **футболен клуб „Уружай“** и първата селска футболна дивизия - дружество „Плиска“.

За първи път през 1943 г. читалището е преместено от училището в **дюкяна** на Здравко Георгиев Стоянов, помещение крайно неподходящо и тясно. Дейността на читалището през

1944-1945 г. се е изразявала само в провеждането на няколко вечеринки и раздаване на книги за домашен прочит. След 1944 г. читалището отново се премества в старата сграда на Никола Желански - над мостчето (сега навес на ресторанта), срещу сградата на читалището и остава там до построяването на културния дом - читалище „Светлина“. Наети са две стаи - в задното помещение е било читалището, а в предната стая (откъм улицата) - спортен клуб „Плиска“. Книжният фонд на библиотеката е наброявал 478 книги. Крайно бедна е била уредбата на читалището - един библиотечен шкаф и няколко счупени стола.

Благодарение на Младен Колев от Слатина в строителната програма на Софийски градски народен съвет и с помощта на тогавашния председател на Комитета за наука, изкуство и култура Вълко Червенков през 1946 г. започва строежа на нова сграда на днешното читалище, за което са отпуснати 500 хиляди лева по тогавашният курс на лева. До 1948 сградата е построена, но довършителните работи приключват едва през 1949 г. Слатинци участват с доброволен труд в постро-

яването на читалището. Най-активни са: Младен Колев, Стефан Янков Караджов и Велин Георгиев. Кметски представител за Слатина е Стоилко Илиев Белев и сградата е построена на земеделска земя.

Новата сграда на читалището дава възможност за разширяване и обогатяване на културния живот на жителите от Слатина. Провеждат се **сказки**, възобновява се **театралната дейност**. На вечеринките са идвали и жители от съседните квартали на Слатина: „Христо Смирненски“, „Христо Ботев“ и „Гео Ми-

лев“. Основава се певческа група - **дамски хор** с ръководител Надежда Стойчева, **танцов състав**, **школа по акордеон** и **школа за изучаване на чужди езици** (руски и френски) в която учат 120 деца.

През 1960 година за секретар на читалището е избрана Мария Димитрова - учителка от 74 училище. В управителния съвет на читалището след 1960 година се включват и други учители - Милка Балабанска и Цонка Фератова, които завеждат учебната и театралната дейност. Активна дейност развива и библиотеката. През 1961 година е отпусната щатна бройка за библиотекар, а книгите в библиотеката са наброявали 4500 тома. Жителите на Слатина чувстват читалището като свое огнище на просвета и всяка вечер в салона на читали-

щето с пиесата „Камък в блатото“ и става районен първенец. През 1964 година се честват 30 години (1934-1964 г.) театрална самодейност в читалище „Светлина“. Особени успехи в художествената самодейност имат: певческата група с ръководител Надежда Стойчева, езиковите школи, музикалните школи и танцовия състав.

Подробности за 50-годишната историята от възникването, развитието, трудностите и успехите на читалище „Светлина“ до 1971 година са описани в доклада на председателя на настоятелството на НЧ „Светлина“ - Стоимен Андонов.

Във връзка с **50** годишния юбилей нашето читалище е наградено с орден „Кирил и Методий“ II /втора/ степен с Указ на Народното събрание № 822 от 19 май 1971 година. Наградени са дългогодишни читалищни дейатели, самодейци и читатели на библиотеката.

Дългогодишни председатели на читалището: Стефан Янков Караджов - 7 години; Георги Трайков Донев - 7 години; Трайко Щърбанов - 5 години.

Дългогодишни секретари на читалището: Боян Стойков Дюлгеров - 5 години; Велин Георгиев Божилов - 3 години; Геор-

ги Трайков Донев - 3 години; Надежда Стойчева - 7 години.

Дългогодишни членове на Управителния съвет на читалището: Стоимен Андонов, Петър Кръстев, Ангел Башев, Васил Игнатов, Кирил Цветанов, Надежда Стойчева.

Хронологията на развитието на читалището през следващите **50** години от 1972 до 2021 г. е проследена в доклада на председателя на Настоятелството на НЧ „Светлина 1921“ Ангел Ангелов.

Първият председател на настоятелството след 1971 година /от 1972 до 1987 г./ за 15 години е избран Петър Стоянов Кръстев. Той отдава 40 години от живота си на читалищното дело.

Следващият е професор Борис Евтимов - от 1987 до 1992 г. - 5 години; Радка Димитрова - от 1993 до 2010 г. - 17 години; Ангел Ангелов - от 2010 до 2021 г. - 11 години. Четирисет и една години секретар на читалището е била Христина Иванчева - от 1972 до 2013 г. - и библиотекар Надежда Луканова - 32 години - от 1984 до 2016

г.

Ограничени и оскъдни са били финансовите средства за читалището от Министерство на културата и от собствените приходи /наеми/ през всичките тези 50 години. Разчитало се е на доброволни трудови бригади за ремонти, за почистване и поддръждане. Салонът на читалището е отдаван под наем на Българска телевизия, на 74 Основно училище за физкултурен салон, на Балкантурист, на Софийски духов оркестър и оркестър София, както и за прожекция на филми.

През 1991-1992 година читалището е изправено пред проблема с финансирането, защото средствата от общината драстично намаляват. 1994 година е една от най-тежките финансови години - не стигат средства за отопление, осветление, текущи разходи за ремонт, консумативи, заплати и телефон. Читалището е пред затваряне. Все пак то продължава да работи и през годините се извършват много ремонтни дейности, като последните са от ноември 2018 до януари 2019 година - основен ремонт на сградата на читалището за сумата от 50 000 лева - безвъзмездна помощ, дарена от проф. Цоло Вутов - GEOTECH-MIN. Постави се паметна плоча от дарителя проф. Цоло Вутов.

Културно - просветни дейности. През 1972-1979 г. театрален самодеен състав при читалището изнася пиесите „Камък в блатото“ и „Татул“ от Георги Караславов, „Прокурорът“ от Георги Джагаров“, и участва в Четвъртия републикански преглед на драматичните състави в София през 1973 г.; сформира се **кръжок по художествено слово**, провеждат се литературни четения, срещи с писатели, викторини. Създава се **кръжок „Роден край“** с ръководител Любен Грозданов, който през 1973 г. организира две мероприятия - „Софийските шопи“ и „Изминалото на Слатина“ и започва събирането на материали за книгата „Кратка история на село Слатина“. В читалището са сформирани две езикови школи - по френски и английски език, **фото-кръжок** с лаборатория и **китарен състав**. От 1973 г. до 1978 г. се създава **детска танцова група** с ръководител Антонета Миховска. Закупуват се костюми /народни носии/ на танцьорите, започва списването на Летописна книга

На 7 стр.

много ум“ и др. Вечеринките се посещават масово от населението и макар че в Слатина по това време е имало над 20 кръчми, младежите предпочитали читалището и спорта.

Към читалището е създадена **гимнастическа група**, която провеждала своята дейност в двора на училището. Ръководител на гимнастическата група е

вашиня председател на Комитета за наука, изкуство и култура Вълко Червенков през 1946 г. започва строежа на нова сграда на днешното читалище, за което са отпуснати 500 хиляди лева по тогавашният курс на лева. До 1948 сградата е построена, но довършителните работи приключват едва през 1949 г. Слатинци участват с доброволен труд в постро-

щето и читалището на библиотеката са били изпълнени от младежи жадни за просвета.

Театрална дейност след 1949 е възобновена и на сцената на читалището са изиграни над 30 пиеси. През 1963 година театралният колектив при читалището участва във втория републикански фестивал на художествената самодей-

От 4 сеп.

на читалището от Ангел Башев. През 1976 г. се отпечатва на циклостил книгата на Любен Грозданов „Кратка история на село Слатина - Софийско“.

През 1977 г. се създава **естрадно-сатиричен състав и вокално-инструментален състав „Орбита“**, както и **клуб по спортни /състезателни/ танци** с хоноруван преподавател Лазар Гуров. Кръжокът по художествено слово с ръководител Георги Жеков започва работа с деца през 1980 г. и печели **златен медал** на /Шести/ Vц международен фестивал на художествената самодейност.

Клубът „Състезателни танци“ с ръководител Борис Иванов участва в международни и републикански фестивали. През 1983 печели първа награда за двойки по състезателни танци, а през 1984 г. печели **златен медал** на Републиканския фестивал на художествената самодейност.

През декември 1983 г. се създава **кръжок по изобразително изкуство**. През същата година се подписва договор за сътрудничество между читалището и „Кино-разпространение“ като се провежда всяка неделя детско кино-утро. Изключително ползотворна е била работата между читалището и 74 Основно учи-

1980 до 1993 г. има подписан договор със Софийския духов оркестър и Оркестър София за репетиции и концерти в салона.

През 1985 година в библиотеката на читалището е създаден клуб „**Млади приятели на книгата**“ с ръководител Надежда Луканова - библиотекар.

През есента на 1987 година се открива школа по английски език с ръководител Йонка Кочевска.

Поръчва се ушиване на костюми от „Българско везмо“ за женската певческа група за автентичен шопски фолклор към читалището.

На 08.06.1989 г. се провежда среща в читалището с английската писателка Мерсия Макдермот,

чествова 80 години от създаването на читалището с концерт от съставите на читалището: танцов състав с ръководител Даниела Николова, балет „Веда-джунитър“ с ръководител Милена Бонева. Открива школа по бойни изкуства с ръководител Стефан Кунев, класически танци, школа по ударни инструменти, школа по флейта и електрическо пиано /синтезатор/ с ръководител Леда Георгиева и

24 май, Денят на будителите, Коледен концерт от възпитаниците на читалището и внушително цирково представление „Цирк на сцената“.

През 2018-2020 в читалището развиват своите дейности: школа за народни танци „Фолклорика“ ЕООД, Център по изкуства „Зорница“, школа по пиано и солфедж, школа по китара, школа по акордеон, школа по изобразително и приложно изкуство.

Музикална Фондация „Зорница“ имат изяви - „Гласът на България“, „Детска мелодия на годината“, „България търси талант - 2019 година. През 2020 година се навършват 30 години от дейността на Център за изкуство „Зорница“ - 30 години успехи във фестивали, конкурси и концерти на наши и чужди сцени.

Представителният Ансамбъл „Фолклорика“ участва в национални и международни фестивали, събори и прегледи на художествената самодейност. Имат изяви в различни телевизионни предавания, самостоятелни спектакли на сцените в НДК, както и международни участия в Словения, Чехия, Катар, Индонезия, Южна Корея, Турция, Индия, Италия, Гърция, Сърбия и Черна гора, носещи радост и гордост. Вземат участие в На-

пуват каталожни шкафчета и започва описание на книгите в каталози. Библиотекарката Надежда Луканова е наградена с грамота, а библиотеката е на първо място в района и на трето място сред 6-те най-добри читалищни библиотеки в София.

Фондът на библиотеката през 2010 г. е бил 14376 книги. Библиотеката е участвала в 2 /два/ проекта на Министерство на културата през 2007 г. за първи път и след регистрация в Министерство на културата участва с нов проект, в „Българските библиотеки - съвременни центрове за четене и информированост“ - през 2019 г. През 2016 г. се извърши пълна инвентаризация на наличния книжен фонд от 14968 книги. Благодарение на новоназначения библиотекар Петруна Маринова започна автоматизация на библиотечните процеси. За две години беше създаден електронен каталог на всички книги. През месец май 2016 г. се закупи софтуерен продукт LIBIS. През 2019 г. фондът е от 15550 книги. Направен беше интернет сайт на читалището, който стартира на 14.02.2018 г. и библиотеката излезе онлайн. От всички библиотеки в район Слатина, единствено нашето читалище има сайт с електронна библиотека. За три години чи-

лище, които са били в един двор, но през 1984 г. се закрива 74 основно училище и децата се преместват в нова училищна сграда.

През 1983 се заражда и идеята читалището да стане инициатор за възстановяване на **Слатинския събор**, както и на възстановяване обичаите: „Коледуване“, „Лазаруване“, „Вечер на младото семейство“, „Именуване на новородени деца“.

През 1984 г. на VI-тия Републикански фестивал на художествената самодейност в гр. Русе **златен медал** печели клубът по състезателни танци с ръководител Борис Владимиров Иванов, **златен медал** печели и кръжокът по художествено слово с ръководител Георги Жеков, и **бронзов медал** - детският танцов състав на читалището с ръководител Анастасия Костова.

На 10 юни 1984 г. за първи път се провежда „Слатински събор“, организиран от читалището на площада под църквата „Св. Мина“ с участие на самодейните колективи.

С читалището от

която остава автографа си в книгата „Апостолът на свободата“ - посветена на Васил Левски.

През 1987, 1989, 1990 и 1992 година Куклено-театралната студия към читалището с ръководител Екатерина Георгиева изнася спектакли и печели награди и грамоти /спектакълъ „Приказка за калпаците“ от Панчо Панчев.

На 09.08.1991 г. фолклорната група на читалището участва в Националния събор на надпяванията в Копривница и печели **златен медал**.

Годините 1991-2000 са трудни, но читалището продължава да работи и да създава нови форми - семейна консултация, курс „Шеф и кройка“, „Клуб по бойни изкуства“, клуб по спортни танци „Лотос“, школи - по състезателни танци, куклено-театрална студия, школа по английски език, школа по китара, женска певческа група за автентичен фолклор и школа по спортни танци „Сириус“, школа по китара и вокално-инструментален състав „Пънки-Блуз“.

През 2001 година се

школа по фолклорни песни с ръководител Минчо Ламбов, школа по театрално изкуство към „Театър 7“ с ръководител Катерина Георгиева. Открива се и школа по изобразително изкуство с ръководител Жаклин Божидарова.

През 2002 година се открива отново фотолaborатория.

През 2004 година се открива школа по модерен балет с ръководител Йорданка Ковачка, както и музикални школи по пиано с ръководител Мария Анкова и китара с ръководител Деян Георгиев, школа по куклено театрално изкуство към „Театър 7“; компютърен център за обучение.

На отчетно-изборно събрание на читалището през 2010 г. се сменя председателя Радка Димитрова с новия председател на Настоятелството Ангел Петров Ангелов. През 2010 г. за ръководител на школата по китара е назначен Бойко Бочев.

През 2013 под наем започва своята дейност Музикален център фондация „Зорница“ с ръководител Галина Иванова.

През 2015-2017 г. в читалището развиват своите дейности: школа за народни танци „Фолклорика“ ЕООД /започала работа тук през 2009 г./ - с ръководители Евелина Павлова, Георги Павлов и Антоанета Миховска, Център по изкуства „Зорница“ с ръководител Галина Иванова, школа по пиано и солфедж с ръководител Илко Димитров, школа по китара с ръководител Бойко Бочев, школа по акордеон с ръководител Цанка Томова, школа по изобразително и приложно изкуство и школа по английски и немски език с ръководител Мариана Русилова. С концерти, изложби и инициативи бяха отбелязани светли дати и празници - великденски концерти, традиционният концерт на читалището за

ционалните прегледи на фолклорните ансамбли в Зала 1 на НДК. Детска танцова школа „Фолклорика“ и Ансамбъл „Фолклорика“ участват на концерти, организирани на сцената на НЧ „Светлина 1921“ за 24 май, Свети Дух - събора на Слатина, Коледните концерти и Нова година.

Библиотечна дейност. От всички осем читалища в община Слатина само 5 от тях имат библиотеки. Когато е създадено читалището преди 100 години библиотеката е наброявал 150 дарени книги от слатинци и е заемала важно място като център за образование, възпитание и култура.

През 1960 г. фондът е наброявал 4100 книги. Поставена е задача на библиотекаря да създаде каталог на книгите в библиотеката. През 1963 г. библиотеката е разполагала е с читалня, фондът е наброявал - 6803 тома книги.

През 1983 г. библиотеката става част от „Централно комплектувана на градска библиотека“ /сега Столична библиотека/ През 1988 година се заку-

тателите се увеличиха двойно. В библиотеката се обучават студенти от Университет по библиотекознание и информационни технологии. Библиотеката изготвя всяка година статистически отчети и се ръководи от методист на Столична библиотека.

През своята 100-годишна история нашето читалище има своята завоювана позиция за работа в подкрепа на българската култура, образование, възпитание, да открива таланти и създава приятелства за цял живот. През тези 100 години нашето читалище е спечелило доверието на хората. Уникален е неговият потенциал да насърчава социалната промяна и да укрепва гражданското общество. Читалището се уповава на своите корени като национална, социална, културна, образователни и информационни организации и отговарят на предизвикателствата на днешния свят. Днес нашето читалище е мост между минало, настояще и бъдещето.

НЧ „Светлина 1921“, кв. Слатина, гр. София